

Millî Kültür Araştırmaları Dergisi (MİKAD) / NİĞDE ÖZEL SAYISI

Sorumlu Yazar: Mesut Sönmez / Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları. mesutsonmez@ohu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-4048-5757

Atıf: SÖNMEZ, M.(2020). 1476 Tarihli Vakıf Defterinin “Niğde” Bölümünde Yer Alan Lakap Ve Unvanlar, Millî Kültür Araştırmaları Dergisi, Cilt4, Özel Sayı, 62-70.

1476 TARİHLİ VAKIF DEFTERİNİN “NİĞDE” BÖLÜMÜNDE YER ALAN LAKAP VE UNVANLAR

Özet

Lakap ve unvan çalışmalarına tarihî belgeler boyutuyla katkı sağlaması amaçlanan bu çalışmada, Fatih devrinde yazılmış Karaman Eyaleti Vakıf Defteri'nin “Niğde” bölümünde yer alan lakaplar ve unvanlar incelenmiştir. Elde edilen lakaplar ve unvanlar oluşma biçimi ve anlamları göz önünde bulundurularak ayrı ayrı alt başlıklar altında sınıflandırılmıştır. Beş farklı lakap olmak üzere toplam on dört lakabın yer aldığı, on altı farklı unvan olmak üzere toplam kırk dört unvanın yer aldığı tespit edilmiştir. Lakaplar kısmında yer alan altı farklı lakabın ikisinin Arapça, dördünün ise Türkçe olduğu, unvanlar kısmında yer alan on altı unvanın üçünün Farsça, beşinin Türkçe, sekizinin ise Arapça olduğu sonucu elde edilmiştir.

Anahtar sözcükler: Niğde, ad bilimi, kişi adları, lakaplar, unvanlar

NICKNAMES AND TITLES IN THE “NIGDE” SECTION OF THE FOUNDATION BOOK DATED 1476

Abstract

In this study, which is aimed to contribute to the works of nicknames and titles with in the scope of historical documents, the nicknames and titles in the “Niğde” section of the Karaman State Foundation Book written in the period of Fatih were examined. The obtained nicknames and titles were classified under separate sub-headings, considering the form and meanings of their formation. It has been determined that there are five titles, including fourteen different nicknames, and a total of forty-four titles, including sixteen different titles. It is concluded that two of the six different nicknames in the nicknames section are in Arabic, four of them are in Turkish, three of the sixteen titles in the titles section are in Persian, five of them are in Turkish and eight of them are in Arabic.

Key words: The province of Niğde, onomastics, person names, nicknames, titles

1. Giriş

Bu şekildeki çalışmalar ilgili kültürün taşıyıcısı olan milleti tanımaya, o milletin ad verme geleneklerini öğrenmeye ve geçirdiği kültürel evreleri takip edebilmeye katkı sağlar. Çalışmada da lakap ve unvanlar, Niğde’de kullanılmış olma sınırlılığıyla ele alınmıştır. Çalışma verisini ise Fatih devrinde yazılmış Karaman Eyaleti Vakıf Defteri'nin Niğde bölümü oluşturmaktadır. Dolayısıyla çalışma genel olarak Türk diliyle ilgiliyken Niğde ağız özellikleri ve tarihî gelişimi için de bilgiler sunmaktadır.

Orta Anadolu'nun güney kesiminde merkezî bir konumda bulunan Niğde ilinin adının nereden geldiği konusunda farklı düşünceler söz konusu olmuştur. Şehrin adı ilk defa çevreden ele geçen Geç Hitit Dönemi'ne ait (MÖ. 1170 – 710) kitabelerde “Nağhita” olarak geçmektedir (Kutluyur, 2020: 8).

Niğde ve çevresinin Arap akınları ve 1071 Malazgirt zaferinin sonrasında, Selçukluların hâkimiyetine girdiği görülmektedir. Niğde'nin ilk fetihlerle ele geçirilen merkezlerden biri olduğu anlaşılmaktadır (Topal, 2018: 12). Kılıçarslan'ın Niğde'yi 1191 yılında oğlu Melik Aslan Şah'a bırakmasından sonra Niğde ve çevresinde Türk-İslam kültürü, maddi ve manevi dokuda oluşmaya başlamıştır (Yıldız Kısacık, 2019: 87).

Niğde'nin Osmanlı topraklarına katılışı Fatih döneminde 1471 yılında olmuştur. Bu tarihten sonra Niğde, Osmanlıların yıkılışına kadar Karaman eyaletine bağlı bir Osmanlı sancak şehri olarak varlığını sürdürmüştür (www.nigde.gov.tr).

2. Ad Verme, Lakaplar ve Unvanlar

Ad biliminin (onomastics / onomasiology) konularından olan lakaplar ve unvanlar, öylesine önemli söz varlığı öğelerindedir ki bu alan içerisinde kişi adları bilimi (anthroponymy) adıyla başlı başına bir alt çalışma alanı haline gelmiştir.

Ad bilimi, adları, ad verme geleneğini ve nedenlerini inceler ve tür ve özel adlar alt birimleri içerisinde bitki adları, hayvan adları, yiyecek-içecek adları, giyim-kuşam adları, kişi adları, yakıştırma adlar, künyevî adlar, yer adları, din ve mezhep adları, kurum ve kuruluş adlarıyla ilgilenir. Lakaplar ve unvanlar özel adlar içerisinde yer alır, ama lakaplar, yakıştırma adlar; unvanlar da künyevî adlar içerisinde ele alınır (Boyras, 1998: 107-109; Calp, 2014: 28-29; Kurgun, 2002: 2; Sakaoğlu, 2001: 9-11).

Ad verme veya adlandırma, bireyin kendisi ve kendisi dışındaki somut veya soyut kavramları, durumları tanımlama, bildirme, açıklama ve anlatma amacıyla dil birimleriyle işaretlemesidir. Kişi adları da bu şekilde işaretlenirler. Kişi adlarının, kişilerin fiziksel-ruhsal özellikleri ile meslekleri/statüleri kullanılarak dilsel işaretlenmesine de lakaplar veya unvanlar adı verilir. Lakaplar ve unvanların araştırılması, dil çalışmalarına, halk bilimi araştırmalarına, sosyokültürel incelemelere katkılar sağlar. Uysal (2017: 389-390) bunu, “adlar hangi varlığa verilirse verilsin, kişilerin inancını, sanat zevkini, duygu ve düşünce dünyasını, değer ölçülerini yansıtır. Adlara yüklenen kişisel ve genel anlamlar, onları kültürün önemli bir parçası hâline getirmiştir. Bir dilin söz varlığındaki adlardan konuşurlarının hayata bakışını, inanç dünyasını, zevklerini, duygu ve düşünce evrenini anlamak mümkündür” sözleriyle vurgulamaktadır.

Kişiler, adları yanında onlara çeşitli yollar ve amaçlarla yakıştırılan lakaplar ve unvanlarla da anılabilirler. Lakaplar, sosyal kurumların etkisinde olmadan, asıl ada sonradan eklenerek yapılırken; unvanlar bir kimsenin işi, mesleği veya toplum içindeki durumuyla ilgili olarak kullanılan ad veya sanlardır. Lakap ve unvanlar, milletlerin ad verme geleneklerine, düşünme yapılarına ve kültürlerinde meydana gelen değişim ve gelişimlere dair izler taşır.

Küçük yerleşim yerlerinde ve bazı ortamlarda kişinin adından da daha fazla kimlik bilgisi içerebilen lakaplar, Türkçe Sözlük'te, “bir kimseye veya sülaleye gerçek adından farklı olarak sonradan verilen ad” (2011: 1572) şeklinde tanımlanır. Çalışkan'a göre (2016: 122-123) lakaplar, “bireyin adının yanında onu tanımlayan ya da adı olmadan o kişiyi kısaca özetleyen, hatta içinde bulunduğu alt kültür grubunda adından daha önemli konuma geçen ve bu grup içerisinde o kişiyi deşifre eden birer şifredir.” Boyraz'a göre (1998: 125) lakaplar, “asıl ada sonradan eklenen ve kişinin herhangi bir özelliğinden dolayı verilen isimdir ile kişiye herhangi bir özelliği dolayısıyla kendi grup kültürü bağlamında sonradan verilen isimdir.” Lakapların, takma ad olup olmadığıyla

ilgili tartışmalar da vardır. Aydın'a göre (2006: 25) lakap takma addır. Örnek (1995: 159) ise bu konudaki görüşünü şöyle açıklamaktadır: “Hemen hemen herkesin bir takma adı vardır. Bu ad kişinin ardından söylendiği gibi, rahatlıkla yüze de söylenebilir. Bu adlar kişinin ruhsal, bedensel, fizyolojik bir özründen, toplumsal yaşamındaki uyumsuz ve aykırı davranışından işinden, uğraşısından, başından geçmiş bir olaydan dolayı takılır”.

Unvan, Türkçe Sözlük'te, “bir kimsenin işi, mesleği veya toplum içindeki durumu ile ilgili olarak kullanılan ad, san” (2011: 2419) şeklinde açıklanmaktadır. Unvan bildiren kelimelere Türkçenin ilk yazılı kaynaklarından itibaren rastlanmaktadır. Türkçede unvan bildiren kelimelerin kişi adından önce veya sonra gelebildiği görülmektedir (Torun, 2006: 362). Unvanların Osmanlı döneminde lakaplarla birlikte resmî kayıtlarda titiz bir şekilde yazıldığı görülmüştür (Yörük, 2011: 290). Çalışmanın malzemesini oluşturan vakıf defteri de bu resmî kayıtlardan biridir. Elde edilen bulgular başlıklar altında sınıflandırılarak verilmiştir.

3. Bulgular

3.1. Karaman Eyaleti Vakıf Defterine Göre Niğde'de Kullanılmış Lakaplar

3.1.1. Akrabalık İlişkilerine Dayalı Mensubiyetle Oluşturulan Lakaplar

Soyadı kanunundan önce resmî kayıtlarda kişi adları baba adıyla birlikte geçmekteydi. Kişilerin kimliklerinin daha açık ve kesin bir şekilde belirtilmesini sağlayan bu şekildeki adlandırma veya lakap kullanımlarına 15. yüzyıla ait olan bu vakıf defterindeki metinlerde de rastlamak mümkündür. Akrabalık bağları ile yapılan lakaplar aşağıda başlıklar altında sınıflandırılmıştır.

3.1.1.1. Oğlu İle Oluşturulan Lakaplar

Metinde “oğlu” ile kurulmuş dokuz lakap tespit edilmiştir:

Mütevelli Kerimeddin *Oğlu* İbrahim

Taşgun *Oğlu* Zahirüttin

Ahmet Şeyh *Oğlu* Mahmud

Keykubat *oğlu* Keyhüsrev *Oğlu* Kılıç Arslan

Davud Çelebi *Oğlu* Şeyh Çelebi

Oğuzca *Oğlu* Kaya Paşa

... *Oğlu* Şeyh Gaybi

Ahmed Şeyhoğlu Mahmut

Dayı *Oğlu*

3.1.1.2. Kızı İle Oluşturulan Lakaplar

Metinde “kızı” ile kurulmuş bir lakap tespit edilmiştir:

Kılıç Arslan *kızı* Hıvand Hatun

3.1.1.3. Evladı İle Oluşturulan Lakaplar

Defterde “veled”in çoğulu olan “evlâd” ile kurulmuş lakap da bulunmaktadır. Bu şekilde oluşturulan bir lakap tespit edilmiştir:

Tanrıvermiş *evladı*

3.1.2. Fiziksel Özellikler veya Davranış, Huy Dikkate Alınarak Verilen Lakaplar

Bu özelliklere göre verilmiş iki lakaba rastlanmıştır:

Tat Ahmed

Bal Ahmed

3.1.3. Mesleklerden Oluşan Lakaplar

Türkçe Sözlük'te (2011: 2238) anlamı “hekim” olarak verilen “tabip” sözü hekimlik işini yapan Ahmet adlı kişinin lakabı olmuş ve adı ile birlikte kayıtlara geçmiştir:

Tabib Ahmed

3.2. Karaman Eyaleti Vakıf Defterine Göre Niğde'de Kullanılmış Unvanlar

3.2.1. Ahi

“Ahi” Türkçe Sözlük'e göre (2011: 54) “ahi ocağından olan kimselere” denilmektir. Ahi, esnaf ve sanatkâr birliklerinde seçimle iş başına gelen, yardımcılara yiğitbaşı-server; şeyhlerine ahî baba denilen, bu teşkilatların idarî heyetlerinde bulunan yaşlı, bilgili yöneticidir. Ahi sözcüğünün Arapça “kardeşim” manasına gelen “ahî” sözcüğüne dayananlar yanında bu sözcüğün cömert anlamına gelen “akı” sözcüğünden türediğini savunanlar da vardır. Ahîlerin, şehre gelen yabancıları da tekkelerinde ağırlama ve bir savaş halinde de birlikleriyle orduya katılarak destek verme görevleri de vardır (Akgündüz, 2014: 10; Uluçay, 1977: 282; Altunsoy, 2006: 18-19). Defterde bu unvanın beş yerde kullanıldığı belirlenmiştir:

Ahi Kasım

Ahi Paşa

Ahi Ahmed

Ahizade Pir Ahmed

Ahi Mustafa

3.2.2. Bey

“Bey”in unvan anlamı, Türkçe Sözlük'te (2011: 320) “küçük bir toplumun veya küçük bir devletin başkanı, komutan, zengin, ileri gelen kimse, bay” açıklamalarıyla verilmiştir. Kâşgarlı Mahmut, “beyi (beg)”, “boyların başında bulunan reislerin aldığı ve büyük memurlara verilen unvan” şeklinde açıklamıştır. Bu unvan, hem idari hem de askerî bir unvan olarak nitelendirilmiştir (Altunsoy 2006: 25; Güllüdağ-Baş, 2019: 78-79). Eski Türk devletlerinde hükümdarların unvanları arasında en önemli yere sahip olan “bey” unvanı, Türkler İslamiyet'i kabul edip bu medeniyet dâhiline girdikten sonra da bir yandan eski önemini korumuş bir yandan da anlamında pek bir değişikliğe uğramadan varlığını sürdürmüştür (Kaşağıcı, 2005: 141). Bu unvan, defterde beş yerde geçmiştir:

Ali Bey Çelebi

Şerafeddin *Bey*

İbrahim *Bey*

Zahirüddin *Bey*

Ali *Bey*

3.2.3. Çelebi

“Çelebi” sözünün anlamları Türkçe Sözlük’te (2011: 516) sırasıyla şu şekilde verilmiştir: “1. Bektaşî ve Mevlevî pîrlerinin en büyüklerine verilen unvan. 2. Hristiyan tüccar. 3. Görgülü, terbiyeli, olgun kimse.” Türkler için kullanılan bu lakaba birinci ve üçüncü anlamı kaynaklık etmiştir. Bahsi geçen özellikleri taşıyan kişilerde kullanılan bir unvan olmuştur. “Çelebi” ile kurulmuş dört lakap tespit edilmiştir:

Ali *Bey Çelebi*

Davud *Çelebi*

Şeyh *Çelebi*

Mahbub *Çelebi*

3.2.4. Fakı

“Fıkıh” sözcüğünden türeyen “fakih”, bir şeyi iyi bilen, iyi anlayan kimse demektir (TDAV, 1995: 126). Bu sözcük Türkçede “fakı” ses değişimine uğramıştır. Fıkıh bilen anlamlara gelen bu unvan, defterde üç kez yer almıştır:

Ali *Fakı*

Mehmet *Fakı*

Ömer *Fakı*

3.2.5. Hacı

Türkçe Sözlük’te (2011: 1021) “din buyruklarını yerine getirmek için hacca gitmiş Müslüman; Kudüs, Efes vb. kutsal bir yeri ziyaret etmiş olan Hristiyan” şeklinde açıklanmıştır. Hac görevini yerine getirenlere verilen bir sıfat olan hacı unvanı, şeriye sicillerinde de oldukça çok geçmektedir (Güllüdağ-Baş, 2019: 82). Bu unvan defterde iki kez yer almıştır:

Hacı Şerefettin

Hacım Sultan

3.2.6. Han

“Han” Asya halkları ve bilhassa da Türkler tarafından hükümdarın şerefini, gücünü, kudretini yansıtmak için kullanılan unvanların en önemlilerinden biridir. “Khan, kan, Kaghan” söyleyişleri de bulunan bu unvana ilk olarak Orhun Âbideleri’nden Tonyukuk Kitâbesi’nde geçtiği belirlenmiştir. Anlam olarak asıl hükümdar olan kağandan sonra gelen en önemli yöneticileri ifade eder (Kaşağıcı, 2005: 143-145). İslamiyet öncesi ve sonrası dönemde, özellikle de Osmanlı Dönemi’nde Türk

hükümdarlarının kullandıkları çok eski bir Türk unvanı olan han unvanına defterde bir yerde rastlanmıştır:

Bayazıt Yıldırım *Han*

3.2.7. Hatun

Donuk'a göre (1988: 30) "hatun (katun, khatun)", Türk devletlerinde bilhassa 6. Asırdan itibaren "Khagan" unvanı ile birlikte başlayıp yaygın bir şekilde günümüze kadar devam eden bir unvandır. İlk kez bu sözcüğün "katun" şekline Göktürkler zamanında rastlanmıştır. Bu dönemde Bumin'in hanımı olarak metinlerde yer almıştır. Türkçe Sözlük'te de "yüksek makamdaki kadınlara ve hakan eşlerine verilen unvan" (2011: 1060) şeklinde açıklanır. Defterde de bu unvan bir yerde geçmektedir:

Hıvand *Hatun*

3.2.8. Hoca

"Hoca" Türkçe Sözlük'te (2011: 1107) "Müslümanlıkta din görevlisi, akıl öğretene, öğüt veren kimse, öğretmen" anlamlarıyla açıklanmıştır. Güllüdağ ve Baş'a göre (2019: 83-84) Farsçada "hâce" (çoğulu hâcegân), Türkçe'de "hoca" şeklinde söylenen kelimenin kökeni hakkında kesin bilgi yoktur. Kelimenin unvan olarak kullanılagelmesi Samaniler'den itibaren olmuştur. Bu unvanın İran'da kurulan çeşitli İslâm devletlerinin teşkilâtında, Gazneliler devrinde tarihî bir terim olarak kullanıldığı görülmektedir. Yine unvan, özellikle Gazneliler devrinde resmî bir nitelik kazanmış (TDAV, 1998: 186). Hoca unvanı defterde iki kez kullanılmıştır:

Kutlu *Hoca*

Hoca Veys

3.2.9. Mevlânâ

"Efendimiz, büyüğümüz, sarıklı bilim adamı, mevlâmız, ulu kişi, hazret" anlamlarına gelen bir unvandır (Parlatır, 2006: 1080; Yeğin- vd., 1997: 626). Defterde bu unvanın dört kez kullanıldığı belirlenmiştir:

Mevlânâ Sinan

Mevlânâ İlyas

Mevlânâ Kasım

Mevlânâ Mehmet

3.2.10. Mütevelli

"Bir vakfın yönetimi kendisine verilmiş olan kimse" (Türkçe Sözlük, 2011: 1739) için kullanılan bu unvana defterde bir kez rastlanmıştır:

Mütevelli Kerimettin

3.2.11. Paşa

"Paşa" askerî bir unvandır ve Türkçe Sözlük'te (2011: 1897) "Osmanlı Devleti zamanında yüksek sivil memurlara ve albaydan üstün rütbede bulunan askerlere verilen bir unvan" şeklinde açıklanmaktadır. Güllüdağ-Baş da "paşa" için "sivillerle askerlerin

ileri gelenlerinin bir kısmına verilen resmî unvan” ifadelerini kullanmışlardır (2019: 85-86). Osmanlı Dönemi’nde sık kullanılan bir unvandır. İncelenen defterde de “paşa” unvanı üç kez kullanılmıştır:

Ali Paşa

Ahi Paşa

Kaya Paşa

3.2.12. Pir

“Bir tarikatın kurucusu, herhangi bir meslek ve sanatın başlatıcısı, tesis edicisi, koca, yaşlı adam, ihtiyar” (Parlatır, 2006: 802; Yeğin-vd., 1997: 1364) anlamlarında kullanılan “pir” unvanı defterde bir kez geçmiştir:

Ahizade Pir Ahmed

3.2.13. Sultan

“Reis, İslam hükümdarı, hakimiyet sahibi, padişah” anlamlarına gelen (Yeğin-vd., 1997: 885) “sultan”, Türkçede XI. Yüzyıldan itibaren görülmeye başlanmış ve kudretli bir hükümdarı veya belirli bir bölgenin bağımsız hükümdarını ifade etmek için Gazneliler döneminden beri kullanılmıştır. Gazneli Mahmut bu unvanın verildiği ilk kişi gibi gösterilmekle birlikte bu resmî olarak belgelenememiştir. Ancak bu unvanı alan ve paralarının üzerine bastıran ilk devlet adamı Gazneli hükümdarı İbrahim’dir (Kaşağıcı, 2005: 143). Bu unvan defterde iki kez geçmiştir:

Dediği Sultan

Hacım Sultan

3.2.14. Seyyid

“Bir topluluğun ileri gelen kişisi” anlamına gelen “seyyid”, terim olarak Hz. Muhammed’in soyundan gelen kimseler için kullanılır. Çünkü Hz. Muhammed’in aile ve yakın akrabası ve özellikle de kızı Hz. Fatıma’nın iki oğlu aracılığıyla devam eden soyundan gelenler İslam toplumlarında müstesna bir yere sahip olmuşlardır (Küçükaşçı 2009: 87-88). “Seyyid” unvanı, defterde 4 kez geçmiştir:

Seyyid Fakı

Seyyid Abdin

Seyyid Musa

3.2.15. Şah

“Hükümdar” anlamını karşılayan Farsça bu unvan (Türkçe Sözlük, 2011: 2195) metinde bir kez yer almıştır:

Süleyman Şah

3.2.16. Şeyh

Kelime anlamı “yaşlı kimse, tarikat kurucusu, bir tarikatta en yüksek dereceye ulaşmış olan kimse, tarikat büyüğü veya tarikat kollarından birinin başında bulunan kimse” (Türkçe Sözlük, 2011: 2219; TDAV, 2010: 49) olan “şeyh” unvanı, çeşitli İslâm

devletleri ve toplumlarında saygınlık ifadesi olarak da kullanılır. “Şeyh” unvanı, defterde yedi kez kullanılmıştır:

Şeyh Himmet

Şeyh Said

Şeyh Muhlis

Şeyh Salih

Ahmet Şeyh

Şeyh Çelebi

Şeyh Gaybi

Sonuç ve Değerlendirme

Karaman Eyaleti Vakıf Defteri'nin Niğde ile ilgili bölümünde oğul ile oluşturulmuş 9; kızı ile oluşturulmuş 1; evladı ile oluşturulmuş 1; fiziksel özellik, davranış ve huya göre oluşturulmuş 2; mesleklerden oluşmuş 1 olmak üzere toplam 14 lakap belirlenmiştir.

Belirlenen unvanlar da ahi (5 kez); bey (5 kez); çelebi (4 kez); fakı (3 kez), hacı (2 kez); han (1 kez); hatun (1 kez); hoca (2 kez); mevlânâ (4 kez); paşa (3 kez); pir (1 kez); sultan (2 kez); seyyid (3 kez); şah (1 kez); şeyhtir (7 kez). Toplamda 44 lakap kullanılmıştır. Bu lakap ve unvanlar, o dönemde soyadı olmadığı için soyadı gibi bir işleve de sahip olmuştur.

Lakapların akrabalık ilişkilerine, fiziksel özellikleri veya davranış ve huylarına, mesleklerine göre verildiği görülmüştür. Oğulla kurulmuş lakapların fazlalığı dikkat çekmektedir.

Kullanılan unvanlar dikkate alındığında idarî, askerî ve eğitimle ilgili alanlarda önemli görevlerin bulunduğu anlaşılmaktadır.

Ahi, bey, çelebi, fakı, mevlânâ, seyyid, şeyh unvanlarının sık kullanıldığı belirlenmiştir. Değişen dönem ve kültür dairesi içerisinde ahi, çelebi, mevlâna ve fakı unvanlarının artık kullanılmadığı söylenebilir. Bey, seyyid, şeyh gibi unvanların kullanımını ise günümüzde de devam etmektedir.

Kadınlar için kullanılan hatun unvanı günümüzde unvandan ziyade eş, zevce anlamında kullanılmaktadır. “Hatun” sözünün anlam daralmasına uğradığı söylenebilir.

Lakaplar kısmında yer alan altı farklı lakabın ikisi Arapça kökenli dördü ise Türkçedir. Unvanlar kısmındaki on altı unvanın ise üçü Farsça, beşi Türkçe, sekizi ise Arapçadır. Bu durum 15. yüzyılda Arapça ve Farsça kelimelerin kullanımının -günlük hayatta lakap ve unvan olarak kullanılacak kadar- yaygınlaşmış, halkın kullandığı dile de yerleşmiş olduğunu göstermektedir.

Kaynakça

AKGÜNDÜZ, Mustafa (2014). Ticarî Hayatta Kardeşliği Esas Alan Ahilik Teşkilatı, *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Yıl: 19, Sayı 31, Ocak–Haziran, s. 9-18.

ALTUNSOY, Zeynep (2006). *İlk Türk-İslâm Devletlerinde Kullanılan İdarî ve Askerî TERİM ve Unvanlar*, Yüksek Lisans Tezi, Tokat: Gaziosman Paşa Üniversitesi.

- AYDIN, Mehmet (2006). Adbilim Açısından Ordu ve Samsun Ağızlarındaki Bazı Lakaplar, *Türk Dilleri Araştırmaları*, 1, s. 25-47.
- BOYRAZ, Şeref (1998). Lakaplar Konusunda Bazı Dikkatler ve Bir Yöre Örneği, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, VII. Sayı, s. 107-138.
- CALP, Mehralı (2014). Kişi Adları Üzerine Dilbilimsel Bir Çalışma (Ağrı İli Örneği), *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, s.27-49.
- ÇALIŞKAN, Erol-SEHER, Şerife (2016). Türk Folklorunda Lakap Verme Geleneği: Bartın Örneği, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C 14, S 3, s. 103-126.
- DONUK, Abdülkadir (1988). *Eski Türk Devletlerinde İdarî -Askerî Unvan ve Terimler*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- GÜLLÜDAĞ, Nesrin-BAŞ, Halit (2019). 1452 Numaralı İzmit Şeriye Sicilinde Yer Alan Unvan ve Lakaplar Üzerine Bir İnceleme, *Anasay*, s. 73-104.
<http://www.nigde.gov.tr/tarihce1> Erişim: 01.10.2020
- KAŞAĞICI, Mustafa (2005). *Osmanlı Sultanlarının Kullandıkları Unvan ve Lakapların Türk Devlet Ve Toplum Anlayışı İle İlişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi.
- KURGUN, Levent (2002). *Denizli İli Yer Adları*, Doktora Tezi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- KUTLUYER, Mehmet (2020). *Eskiçağ'da Niğde (Başlangıcından Roma Dönemi Sonuna Kadar)*, Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi.
- KÜÇÜKAŞÇI, Mustafa S. (2009). Tarihi Süreçte Seyyid ve Şerif Kavramlarının Kullanımı, *Osmanlı Araştırmaları*, XXXIII, s. 87-129.
- ÖRNEK, Sedat Veyis (1977). *Türk Halk Bilimi*, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- PARLATIR, İsmail (2006). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ankara: Yargı Yayınevi.
- SAKAOĞLU, Saim (2001). *Türk Ad Bilimi I: Giriş*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TDAV (1995). “Fakı”, *Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları, s. 126-127.
- TDAV (1998). “Hoca”, *Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları, s. 186-187.
- TDAV (2010). “Şeyh”, *Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 39, İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları, s. 49.
- TDK (2011). *Türkçe Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TOPAL, Nevzat (2018). *15. Yüzyılda Niğde*, Konya: Kömen Yayınları.
- TORUN, Yeter (2006). Türkçede Unvan Grupları ve Diziliş Özellikleri Üzerine, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.15, Sayı 1, s. 361-368.
- ULUÇAY, Çağatay (1977), *İlk Müslüman Türk Devletleri Tarihi*, Ankara: MEB Yayınları.
- YEĞİN, Abdullah-vd. (1997). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Büyük Lûgat*, İstanbul: Envar Neşriyat.
- YILDIZ KISACIK, Sibel (2019). Beylerbeyi Mausoleum, *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, IV / I, s. 85-94.
- YÖRÜK, Saim (2011). Çelebi Unvanı Hakkında Bir Değerlendirme, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(18), s. 290-297.